

1 2018 Suomen sovittelufoorumi ry:n julkaisu

Sovittelusanomat

**Kasvatuskentän sovittelija
2017 -palkinto jaettu**

s. 14

**SUOMI 100 - Sovittelu-
seminaari**

s. 4

Pääkirjoitus

MAIJA GELLIN

Suomalaisen yhteiskunnan sovittelukulttuuri on tunnettua ja kansainvälisestikin arvostettua. Mielestäni voimme todellakin puhua sovittelun kulttuurista, sillä sovittelutoiminta laajenee yhä useampien yhteisöjen käyttöön ja erilaisten konfliktitilanteiden käsittelyn keskeiseksi menettelyksi. Ja yhä useammin sovittelu on tarjolla mahdollisuutena, kun kohtaamme konflikteja eri elämän tilanteissa niin lasten, nuorten ja perheiden kuin myös naapurusten ja työyhteisöjen arjessa. Suomen sovittelufoorumin vision mukaan suomalainen yhteiskunta muuttuu ja vaikuttaa niin, että yksilöt ja yhteisöt käyttävät sovittelua yleisenä konfliktin ratkaisumenetelmänä. Sovittelusanomien vuoden 2018 ensimmäisen numeron tekstit kuvaavat monipuolisesti sovittelutoimintaa yhteiskunnan eri alueilla.

Vaan onko meillä sovintoon pyrkivää tahtoa? Sovinnon sielua? Näitä kysyttiin SSF:n ja Ulkoministeriön järjestämässä Suomi 100 Sovitteluseminaarissa marraskuussa. Kohtaamisen ja keskustelun edellytysten toteutumisen eteen työskentely on arvokas osa sovittelun kulttuuria ja tärkeä tehtävä kaikille sovittelutyötä edistävillä tahoille. Sovitteluseminaarin puheenvuorot tuottivat oivalla tavalla kokonaiskuvan suomalaisen sovittelutyön monipuolisuudesta, ammatillisuudesta ja vaikuttavuudesta, kun yhteiskuntarauhaa turvataan. Yhtä lailla, tämän numeron kirjoitukset liikkuvat yhteiskunnan eri foorumeilla vahvistaen osaltaan näkemystä sovitteluosaamisen ja sovittelupalvelujen merkityksestä ja sovittelutoiminnan tuloksellisuudesta. "Tässähän on kyse ajattelutavasta, uudenlaisesta suhtautumisesta konflikteihin – nyt jos kos-

kaan on tärkeää ymmärtää konfliktit ikään kuin kutsuna keskusteluun!", totesi eräs sovittelukoulutukseen osallistunut pedagogi. Vahvistetaan siis edelleen yhdessä ja erikseen, yksilöinä ja yhteistyössä sovittelun tunnettuutta ja rakennetaan näin osaltamme yhteiskuntamme vakautta!

Maija Gellin

PÄÄTOIMITTAJA

Sisältö

Pääkirjoitus.....	2
Puheenjohtajan palsta	3
SUOMI 100 – Sovittelu -seminaari 20.11.2017.....	4
Vertaissovittelusta sanottua	7
Konflikti keikuttaa kannattavuutta	8
Suomen sovittelufoorumin hallitus sekä kokousajat vuonna 2018.....	9
MiniVerso ja Varhaiskasvatus- suunnitelman perusteet 2016.....	10
Sovittelun anti Turun jälkipyykkiin ..	12
Vuoden kasvatuskentän sovittelija 2017 -palkinto jaettu	14
Sovittelutaidot varhaiskasvatuksen perheohjauksessa	17
Uutisia lyhyesti	18

Puheenjohtajan palsta

TIMO PEHRMAN

Muodollinen viestintä voi olla esteenä konfliktin ratkaisussa

Konfliktitilanteissa saattaa korostua liiallinen varovaisuus, joka voi olla esteenä kohtaamiselle. Varovaisuus johtuu muun muassa siitä, että ei haluta sanoa asioita suoraan ja selkeästi. Ajatellaan, että suoraan puhuminen voi loukata toista osapuolta. Ilmiö on melko yleinen lähes kaikissa ihmissuhteissa. Viime aikoina ilmiö on näkynyt myös presidentin vaalikeskusteluissa. Toimittajat eivät saa suoria ja selkeitä vastauksia ehdokailta. Asioita kierrellään ja kaarrellaan. Suoraan puhuminen ei näytä olevan helppoa kenellekään. Myös sananvapauden tiukentuminen vaikuttaa varovaisuuden lisääntymiseen. Avoimuuden tärkeys kuitenkin korostuu hyvien ihmissuhteiden ylläpidossa ja etenkin konfliktitilanteissa. Tutkimustulokset osoittavat, että passiivinen, huomaavainen ja liian avulias kanssakäyminen konfliktin ratkaisussa vaikuttaa negatiivisemmin jopa terveydelle ja yksilölliseen hyvinvointiin kuin proaktiivinen toiminta. On myös todettu, että konfliktien ratkaisu vahvistaa ihmissuhdetaitoja, lisää osapuolten itsekunnioitusta, pätevyyden tunnetta ja tyytyväisyyttä. Konfliktien ratkaisussa mukana oleminen parantaa sekä yksilön, että yhteisön osaamista, ilmapiiriä ja kilpailukykyä.

Miksi konfliktien avointa kohtaamista ja käsittelyä vältellään?

Oppivan organisaation tutkijat Argyris ja Schön ovat sitä mieltä, että puhumattomuus organisaatioissa vaikeuttaa organisaatioiden oppimista. Puhumattomuus synnyttää ratkaisuja estäviä kehiä, jotka vahvistavat ja myös ylläpitävät vahingollista olotilaa. Kehät ovat ensisijaisesti tunneperäisiä ja ilmenivät erityisesti silloin, kun pitäisi keskustella kasvotusten. Osapuolet voivat kokea häpeän tai pelon tunteita ja välttävät siksi asioiden kohtaamista ja avointa keskustelua. Puhumattomuuden vuoksi ei tulla tietoisiksi virheistä, mikä vahvistaa virheellistä toimintaa ja ongelmat lisääntyvät. Puhumattomuus johtaa lopulta siihen, että yhteisössä toimitaan turvautumalla rutiiniin omaisiin defensesseihin. Ne suojaavat henkilöitä kohtaamasta kiusaantumista ja häpeää tai joutumasta uhanalaiseksi. Jossain vaiheessa vuorovaikutussuhteet alkavat muuttua konflikteiksi ja osapuolet tekevät virhepäätelmiä oman mielikuvituksensa ja tulkintojensa avulla.

Olen havainnut, että ihmiset käyttäytyvät konfliktitilanteissa usein passiivisesti, vuorovaikutusta ja avointa kohtaamista vältellen. Sama ilmiö on havaittavissa kaikilla sovittelun osa-alueilla. Kohtaamisia vältellään kouluissa, työpaikoilla ja kansainväliselläkin tasolla. Jos kaksi ihmistä ovat keskenään riidoissa, niin he eivät mielellään puhu itse juurisista mitkä konfliktin todellisuudessa ovat aiheuttaneet. Ihmiset etäännyvät sovittelutilanteissa puhumaan asioista, jotka eivät liity varsinaiseen konfliktiin. Usein osapuolet haluavat sopia työnjaosta, palaverikäytännöistä (usein toivotaan lisää palaveria), työkiireistä, toimenkuvista ja työvuorojärjestelyistä. Tällaisten toiminnan kehittämiseen ja asioihin liittyvät tekijät ja niiden kehittäminen harvoin poistavat ihmisten välillä olevan konfliktin.

Sovittelijan toiminta vuorovaikutuksen ohjaajana on tärkeää konfliktitilanteessa. Ohjauksen merkitys korostuu sopimuksen laadinta vaiheessa. Sovittelijan vastuulla on, että syntyy kaikille reilu ja konfliktin ytimeen suuntautuva sopimus. On tärkeää että sopimukseen kirjatut muutoskohdat poistavat konfliktin. Esimerkiksi toimenkuvien tarkistukset tai palaverien lisäämiset harvoin parantavat ihmisten välillä olevia affektiivisia konflikteja. Konfliktit kehittyvät lähes aina pitkään jatkuessaan epäasiallisen vuorovaikutuksen ansiosta affektiivisiksi. Silloin niitä ei voida ratkaista työkohtaisten syiden kuten työnjaon tai toimenkuvien säätelyn avulla. Ne voivat olla ihmisten välisten konfliktien taustalla. Ensin pitää kuitenkin ratkaista ja eheyttää ihmisten väliset suhteet. Työkohtaiset ongelmat ratkeavat vasta sen jälkeen.

Tutkimustulokset ja kokemukset osoittavat, että konflikti tilanteissa puhumattomuus ja pelko kohdata avoimesti konfliktitilanteita eivät johda tulokseen. Järkeistävä puhe ja sen ilmenemismuotona esiintyvä muodollinen retoriikka eivät auta konfliktitilanteessa. Korostan vielä sitä, että vuorovaikutuksen ohjaus on pääasiallisesti sovittelijan tehtävänä.

Timo Pehrman

HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA, FT

SUOMI 100 – Sovittelu -seminaari 20.11.2017

TEKSTI: MAIJA GELLIN

KUVAT: JON GELLIN

Ulkoministeriö järjesti yhdessä Suomen Sovittelufoorumin (SSF) kanssa Suomi 100 –sovitteluseminaarin Helsingissä Ulkoministeriön tiloissa. Hanke oli osa Suomen 100-v. itsenäisyyden juhluvuoden ohjelmaa.

Seminaarissa esiteltiin eri sovitteluunotoja Suomessa ja keskusteltiin siitä, miten sovittelu edistää yhteiskunnallista vakautta kansallisesti ja kansainvälisesti. Puheenvuoroissa pohdittiin myös, miten sovittelu toimii laaja-alaisesti konfliktien ratkaisumekanismina yhteiskuntamme eri tasoilla ja miten sovittelu edistää luottamuksen kulttuuria ja yhteiskuntarauhaa maassamme.

Seminaarin avasi alivaltiosihteeri **Pirkko Hämäläinen** todeten, että sovittelu ja rauhankäytännöt ovat pitkäjänteistä työtä.

SSF:n puheenjohtaja **Timo Pehrman** puolestaan kannusti seminaariyleisöä tervetuloaiheeseen

restoratiivisten arvojen merkityksen pohdintaan ja totesi, että restoratiivinen sovittelu on kohtaan, keskustelua ja yhteisten ratkaisujen etsimistä. "Dialogin avulla ymmärrämme toisiamme paremmin ja näin vuorovaihtuksen myötä yhteiskuntammekin vahvistuu", huomautti Pehrman.

Toiminnanjohtaja **Tuija Talvitie** CMI:stä pohti vuoropuhelun voimaa vastakkainasettelun aikoina. Hän totesi, että sen minkä ihmiset ovat aloittaneet, sen he voivat myös lopettaa. "On tärkeää tukea osapuolten omistajuutta vuoro-

puheluun ja prosessin osallisuuteen," Talvitie painotti. Hän kuvasi vuoropuhelun vaiheita rauhankäytännössä ja painotti, että huolellinen valmistelu ja yhteisymmärryksen lisääminen ovat rauhankäytännön keskeisiä vaiheita ennen kuin edetään ongelman kartoituksen kautta ratkaisujen etsimiseen ja niiden täytäntöönpanoon.

Sovittelulla lisätään osapuolten ymmärrystä, mikä mahdollistaa lopulta ratkaisun löytymisen.

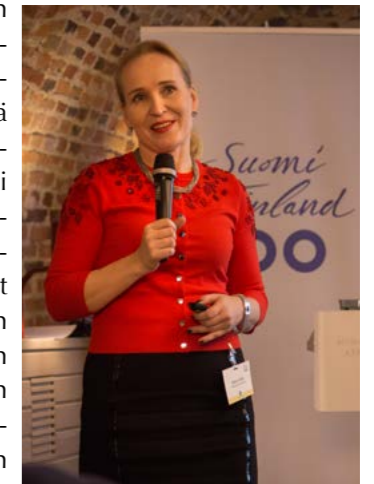
Konfliktien ympäristövaikutuksia osana rauhankäytännön tarkasteluun osuudessaan kansanedustaja **Pekka Haavisto**. Hän totesi, että sota aiheuttaa paitsi inhimillisen katastrofin myös huomattavia tuhoja ympäristössä, mutta luonnonvarat voivat olla myös keskeinen rauhankäytännön kohde.

Haavisto esitteli YK:n ympäristöohjelmaa sekä mielenkiintoista julkaisua "From Conflict to Peacebuilding", joista lisää tietoa löytyy osoitteesta <https://www.unenvironment.org/explore-topics/disasters-conflicts>.

Valtakunnansovittelija **Minna Helle** saapui paikalle suoraan ICT-alan sovittelusta. "Tuloksesta sopimista työmarkkina-asioissa tarvitaan nyt kipeästi", hän ilmoitti tullessaan ja pohti puheenvuorossaan uudistuvatko työmarkkinat

sopien vai riidellen. Helle totesi, että työmarkkinoiden riidat syntyvät useimmiten avoimuuden ja luottamuksen puutteesta, kommunikaatio-ongelmista sekä siitä, että yhteisiä intressejä ei pystytä näkemään. Neuvottelut keskittyvät usein osapuolten omiin lyhyenkin aikavälin etujen ja tarpeiden vaatimukseen, jolloin suojellaan omaa asemaa eikä uskalleta rohkeasti erilaisista ideologioista huolimatta tehdä yhteisiä tavoitteita edistäviä sopimuksia. Helle korosti sovittelun tarvetta ja merkitystä. Edellisten puhujien tavoin painotti sitä, että sovittelulla lisätään osapuolten ymmärrystä, mikä mahdollistaa lopulta ratkaisun löytymisen.

Ennen seminaarin toista osuutta, paneelikeskustelua, Helsingin piispa **Teemu Laajasalo** puhui sovinnon hengestä. Laajasalo kiitti alkajaisiksi kaikkia sovittelun kentällä toimivia. "Ykseyden vaaliminen on piispan ensimmäinen tehtävä," hän totesi ja pohti sitä, voisiko se olla myös sovittelijoiden tehtävä kaikilla yhteiskunnan alueilla ja eri yhteisöissä?

Laajasalo herätteli yleisöä monella syväluotavalla kysymyksellä. "Me haluamme kyllä rauhaa, mutta onko meillä sielua siihen? Näemmekö sovinnon arvokkaampana kuin taistelun?", hän patisteli meitä pohtimaan. Onko hyvyys

kannattavaa, tutkaili Laajasalo ja totesi, että hänelle ”Principles of charity” on ollut hyvä lähtökohta moneen tilanteeseen.

Onko meillä sovinnon sielu?

Onko meillä sovinnon sielu? kysyi Laajasalo päättäen puheenvuoronsa. Vastauksen tutkiskelu jäi meidän kunkin omaan pohdintaan.

Seminaarin erinomaisten puhujien, herättelevien puheenvuorojen sekä mainion kahvitarjoilun jälkeen käynnistyi paneeli, jonka teemana oli kysymys: ”Miten sovittelu edistää yhteiskunnallista vakautta Suomessa?”. Paneelikeskustelun vetäjänä toimi sovittelun moniosaaja **Mika Koskinen** Suomen Sovittelufoorumista. Alkuun THL:n valtakunnallisen rikos- ja riita-asioiden sovittelun kehittämisspäällikkö **Henrik Elonheim** puhui sovittelun megatrendeistä. Hän totesi, että on aivan ilmeistä, että sovittelu on ja tulee olemaan yhä vahvemmassa roolissa, kun yhteiskunnan rauhaa rakennetaan. Työyhteisösovitteluun liittyen työlainsäädäntöä avasi Turun yliopiston professori **Seppo Koskinen**. Kasvatus- ja varhaiskasvatuskentän sovittelutoiminnan merkitystä uuden sukupolven sovitteluosaamisen vahvistamisessa nosti esiin SSF:n VERSO-ohjelman ohjelmajohtaja **Maija Gellin**. Perhesovittelun tärkeyttä ja lasten asemaa erityisesti erotilanteissa pohti Helsingin yliopiston professori (emerita) **Synnöve Karvinen-Niinikoski**. Naapurussovittelun keskuksen päällikkö **Miriam Attias** nosti keskusteluun eri kansanryhmien polarisaatiokehityksen ja painotti sovittelun merkitystä eri ryhmien välisten konfliktien ratkaisuisissa. Laamanni **Antti Heikinheimo** Espoon käräjäoikeudesta huomautti, että tuomioistuinsovittelu on laajentunut yhä useamman tuomarin osaamiseksi ja yhä useammin käräjäoikeuden sijaan myös käräjäsalissa sovittellaan.

Yleisön esittämien kysymysten myötä keskustelu liikkui panelistien osaamisalueilla, mutta toisaalta myös mielenkiintoisissa pohdinnoissa median vaikutuksesta yhteiskunnan keskustelukulttuuriin sekä restoratiivisten arvojen merkityksestä sovittelutoiminnassa. Onnistunut

seminaari päättyi Aalto-yliopiston lehtori **Pia Lappalaisen** kokoavaan yhteenvedoon ja vilkkaan keskustelun myötä yhteiseen näkemykseen siitä, että sovittelulla voimme vahvistaa yhteiskunnan vakautta ja siksi sovittelun tunnettuutta tulee meidän kaikkien yhteisesti vahvistaa.

Seminaari videoitiin ja puheenvuorot sekä paneelikeskustelu ovat katseltavissa ja kuunneltavissa seminaarin omalla fb-sivulla @sovittelu100.

Sovittelulla voimme vahvistaa yhteiskunnan vakautta ja siksi sovittelun tunnettuutta tulee meidän kaikkien yhteisesti vahvistaa.

Maija Gellin

OHJELMAJOHTAJA, SSF / VERSO-OHJELMA

Vertaissovittelusta sanottua

VERSO-ohjelman Vertaissovittelun koulutuksissa on kysytty palautetta koulutukseen osallistuneilta jo pidempään Verso-toiminnassa mukana olleilta aikuisilta ja vertaissovittelijaoppilailta. Alle on kerätty sekä aikuisten että lasten vastauksia kysymykseen ”Mitä ajattelet Versosta nyt?”

”Hieno asia! Opettaa oikeita elämäntaitoja.”

”Tarpeellinen; oppilaat saavat ottaa vastuuta ja harjoitella vuorovaikutustaitoja + opettaa toinen toistaan”

”Verso on todella tärkeä keino ehkäistä riitoja ja luoda hyvää ilmapiiri. Vielä tehokkaammine tulisi käyttää Versosovittelua eri tilanteissa”

Verso-ohjaajien (aikuisten) kommentteja

”Verso on hyödyllinen. Koulussamme ja sovittelijana oleminen on kivaa & jännää. :)”

”hyödyllistä ja mukavampaa kuin opettajien kanssa sovittelu”

”hyödyllinen ja vähentää kiusaamista”

”Se on kiva ja siitä oppii paljon. Kun sovittelen riitoja opin, että ihmiset saattavat olla suuresti erilaisia.”

Vertaissovittelijaoppilaiden kommentteja

Konflikti keikuttaa kannattavuutta

TEKSTI: MIKA KOSKINEN

Ristiriidat ja niiden puute ovat tuloksiin sekä positiivisesti että negatiivisesti vaikuttavia. Usein siis samat tekijät ovat aiheuttamassa ristiriitoja ja poistamassa niitä. Ainakin sovittelijoiden ja HR-ammattilaisten keskuudessa käydään tiivistä keskustelua ristiriitojen vaikutuksista ja niiden hallinnasta. Sovittelijoiden kiinnostus on myös kohdistunut tuomioistuinkäsittelyyn ja sovittelun väliseen kustannustehokkuuteen. Selvästi suurin positiivinen vaikutus on todettavissa vuorovaikutuksen ja osallistumisen paranemisena, mitkä johtavat luovan työn mahdollistumisen kautta parempaan tulokseen (ja kilpailukykyyn, kun vain n. puolet yrityksistä pystyvät tähän jotenkin, TTL 2016). Negatiiviset vaikutuksia ovat edellä mainittujen positiivisia vaikutuksia aiheuttavien tekijöiden negatiiviset vaikutukset, työajan käyttö niihin, stressi, psyykkisen turvallisuuden häviäminen ja osallisuuden lasku. Näiden kautta innovatiivisuus laskee, sairauspoissaolot lisääntyvät ja työajan käyttö on motivaation ja sitoutumisen laskun sekä ristiriitojen selvittämisen myötä tehottomampaa. Massachusetts Institute of Technology ja Google ovat arvioineet, että tuo psyykinen turvallisuus yhdessä kaikkien työhön liitettyjen osallisuuden kanssa ovat juuri ne tärkeimmät tekijät, jotka erottavat hyvin ja huonosti suoriutuvat tiimit. Lisäksi n. 80%:ssa tapauksia ristiriidoista aiheutuu negatiivista vaikutusta koko yritykselle.

Kustannuksia syntyy siis välittöminä työtuntien hukkana, mutta ennen kaikkea edellä mainittujen tekijöiden välittämistä. Jos riita johtaa irtisanomiseen ja se vielä tuomioistuinkäsittelyyn päästään satojen tuhansien eurojen haaskuuseen suorien tuomioistuinkäsittelyiden ja uuden ihmisen työhön ohjaamisen vuoksi. Monet (esim. Deloitte, Center for American Progress) ovat arvioineet tuon jälkimmäisen olen kaksinkertaisen vuosipalkan verran. Lienee vielä suuria työnantajia ajatellen alakanttiin, sillä laitton irtisanominen on lainkin mukaan 0,25-2 X vuosipalkan arvoinen ja kustannuksista suuri osa on uuden työntekijän perehdyttämistä työhön.

Työajan suorat menetykset on arvioitu (esim. Martha B., 2005 ja Watson C. 1996, TNS Gallup 2015) olevan n. 30% työajasta esimiehillä.

Koska hyviä ristiriitoja tarvitaan, ei kaikki tämä ole pois tuottavuudesta, mutta suuri osuus kuitenkin - ei kuitenkaan verrattuna epäsuorempiin kustannuksiin, joista aiheutuu pitkäaikaista stressiä, sairauspoissaoloja, alentunutta terveyttä, varhaista eläköitymistä jne.).

Osa kustannuksista koituu työnantajalle ja osa yksittäisille henkilöille ja tiimeille. Kullakin saattaa olla oikeusturvavakuutus tuomioistuinkäsittelyä ajatellen. Tuomioistuinten ja sovittelun väliset kustannuserot ovat valtion kannalta n. 100-1200€ (valtiolla pyrkimys palauttaa 13% kustannuksista takaisin tuomioistuimille, mikä vähentää menoja mutta lisää oikeudenkäynti-, hakemus- ja toimitusmaksujen muodossa). Kun otetaan oikeudenkäyntiavustajien yli 3h istunnot ja esityöt sekä todistajien palkkiot mukaan, tulee yksityishenkilöille ja työnantajille tähän nähden jo yli 1500€:sta lähtevät erot sovitteluun nähden. Menoja lisäävät sakot ja korvaukset (joita sovittelussa korvataan keskimäärin 140€, mutta tuomioistuimissa huomattavasti enemmän – esim. tulojen menetyksinä, matkakorvauksina) sekä mahdolliset valituksen korkeampiin oikeusasteisiin. Valtio tarjoaa oikeusministeriön alla paljon muitakin palveluja (esim. kriminaalihoito), jotka lisäisivät kustannuseroa vielä huomattavasti, jos ne laskettaisiin tuomioistuinjärjestelmän välttämättömäksi osaksi. Välimiesoikeuksien ja sovittelun ero on n. 85% 20 000€ pyynnöllä, mutta kasvaa huomattavasti tästä suuremmissa vaatimuksissa, joten kannattaisi työsopimukseen laittaa sovittelun ensimmäiseksi ehdoksi ristiriitojen käsittelylle.

Yhteisössä, jossa on konflikteja on usein myös kilpailua. Kilpailu muuttaa konfliktit arvoasemaperusteisiksi. Olenkin joskus sanonut, että säännöt ja normit (joita myös kilpailu tarvitsee) eivät kohtele kaikkia tasapuolisesti ja tasa-arvoisuushan on pyritty pitämään kilpailun lähtökohdaksi. Johtaminen on jo sinänsä suuri ristiriitojen aiheuttaja: muutokset altistavat niille ja päätöksiä tehdessä tehtailet jo niitä.

Mika Koskinen

VALMENTAJA, SOVITTELIJA, HALLITUKSEN JÄSEN, SSF

Suomen sovittelufoorumin hallitus sekä kokousajat vuonna 2018

Hallituksen puheenjohtaja

Pehrman Timo, FT, työyhteisösovittelun erityisasiantuntija

Hallituksen varapuheenjohtaja

Heikinheimo Antti, laamanni

Hallituksen muut jäsenet

Ahtinen Hannu, työyhteisösovittelija

Autere Birgit, ulkoasiainneuvos, Ulkoasiain ministeriö

Gellin Jens, työnohjaaja, sovittelija, Naapurisuussovittelun keskus

Karvinen-Niinikoski Synnöve, professori (emerita)

Koskinen Mika, valmentaja, sovittelija

Lappalainen Pia, lehtori, Aalto yliopisto

Linnanahde Jonna, varhaiskasvatuskentän sovittelun asiantuntija

Saarela Leena, työyhteisösovittelija, kouluttaja VERSO-ohjelma

Widing Barbro, sovittelija

Asiantuntijoina: projektipäällikkö Vaula Haavisto (FASPER-hanke), lehtori Anne Petroff (Aalto yliopisto), työyhteisösovittelija Seppo Mäki (Vidi Oy), asianajaja Marja Pelli (Asianajotoimisto Marja Pelli), ohjelmajohtaja Maija Gellin (VERSO-ohjelma)

Hallituksen kokousajat vuonna 2018

- Ma 12.3. klo 16.30
- To 19.4. klo 17.00
- Ma 11.6. klo 16.30
- Ma 10.9. klo 16.30
- Ma 26.11. klo 16.30

Yhdistyksen varsinaiset kokoukset 2018

- To 19.4.2018 klo 18.00
- Ma 26.11.2018 klo 18.00

Kokousten paikat ilmoitetaan erikseen kokouskutsuissa. Yhdistyksen varsinaisiin kokouksiin osallistuminen edellyttää jäsenyyttä.

Yhdistyksen jäsenyys

SSF:n jäseneksi haetaan lähettämällä sähköpostilla yhteystiedot sekä lyhyt kuvaus ammatista ja sovitteluun liittyvästä toiminnasta tai mielenkiinnosta osoitteeseen toimisto@sovittelu.com. Huomaathan antaa toimivan sähköpostiosoitteesi hakemuksessasi. Jäsenhakemukset käsitellään yhdistyksen hallituksen kokouksissa, minkä jälkeen tieto jäsenyydestä lähetetään hakijalle sähköpostilla. Hakija vahvistaa jäsenyytensä maksamalla jäsenmaksun, jonka maksutiedot lähetetään ensimmäisen viestin liitteenä.

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelle 2018:

henkilöjäsen 35€, yhteisöjäsen 100€.

Jäsenhakemuksessa kerättyjä henkilötietoja käytetään ainoastaan yhdistyksen hallituksen tiedossa olevan yhdistyksen jäsenrekisteriin. Jäsenrekisterin yhteystietojen avulla lähetetään jäsenistölle pääosin sähköpostia, jolla tiedotetaan yhdistyksen kokouksista, seminaareista ja koulutuksista. Yhdistyksen jäsenlehti Sovittelusanomat lähetetään myös jäsenen ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Jäsentietoja ei luovuteta mihinkään eikä niitä myöskään julkaista yhdistyksen kotisivulla. (kts. Tietosuojavaltuutetun toimiston ohjeet Yhdistyksen jäsenluettelot ja henkilötietolaki 27.7.2010)

MiniVerso ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016

TEKSTI: PIIPPI HILTUNEN JA TIINA NURMI

KUVAT: MINIVERSO

”Vasu ja Minikin ne yhteen soppii, aikuiset ja lapset ne yhdessä oppii”

MiniVerso tervehtii ilolla uusia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (”Vasu”) 2016, jotka astuivat valtakunnallisesti voimaan 1.8.2017. Merkittävintä tässä muutoksessa on niiden normatiivisuus. Uusi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä oikeudellisesti velvoittava määräys. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on myös yhteneväinen Perusopetuksen sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 kanssa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Valtakunnallisen ohjauksen tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. (Vasu 2016, s.8)

Kun uutta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita tarkastelee MiniVerson näkökulmasta, on helppo huomata monia yhteneväisyyksiä.

Uusi Vasu ponnistaa arvopohjasta, joka korostaa lapsuuden itseisarvoa ja ihmisenä kasvamista, lapsen oikeuksia mm. ilmaista itseään, mielihyvyyttä ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla joita hänellä on. Vasu korostaa laaja-alaista osaamista; ajattelun- ja oppimisen taitoja, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta sekä ilmaisua, itsestä huolehtimista ja arjen taitoja, monilukutaitoa ja tieto- ja viestintäteknologista osaamista, osallisuutta ja vaikuttamista. Vasu korostaa kasvattajan roolia lasta arvostavasti kohtaavana, lasten ajatuksia kuuntelevana sekä aloitteisiin vastaavana aikuisena.

Kun uutta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita tarkastelee MiniVerson näkökulmasta, on helppo huomata monia yhteneväisyyksiä. MiniVerso ja Vasu puhuvat samaa kieltä. MiniVerso ponnistaa restoratiivisesta arvopohjasta, joka selkeästi on löydettävissä myös uuden Vasun arvopohjasta. Lapsen aidon osallisuuden nostaminen varhaiskasvatuksen keskiöön on tervet-

lut suuntaus ja erityisesti lapsen osallistaminen myös niissä arjen tilanteissa, jotka eivät aina ole niin mukavia. Konfliktitilanteet ovat loistavia oppimisen paikkoja, joissa lapset pääsevät itse mm. miettimään ratkaisuja tilanteisiin, kertomaan tunteistaan, tulevat kuulluiksi sekä oppivat itse kuuntelemaan toisia. MiniVerso korostaa kasvattajan tapaa kohdata lapsi kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti kaikissa arjen tilanteissa, riippumatta siitä mitä on tapahtunut.

Uusi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tuo varmuudella mukanaan uusia tuulia ja niiden myötä myös tuulettunevat kasvattajien ajatukset arjesta ja sen toteuttamisesta Vasun mukaisesti. Varhaiskasvattajat ovat perinteisesti olleet hyvin työhönsä sitoutunutta ja koko sydämelään työtä tekevää, korkeasti koulutettua väkeä. Vuosikymmenten saatossa opittujen toimintatapojen lävitse käynee vihurimainen puhuri, kun ainakin osasta ”näin me olemme aina ennenkin tehneet” käytänteistä pyritään luopumaan, pohditaan mitä kannattaa säilyttää ja mitä uutta ottaa kyytiin. Pedagogiikan merkitys nousee ja lähinnä aikuisen toiminnalle asetetaan tavoitteita, lapsen etu on kaiken lähtökohta.

Miniverson myötä arjessa, yhdessä monipuolisen muun arjen toiminnan kanssa, toteutuvat Vasun korostamat myönteinen sekä kannustava vuorovaikutus, yhdenvertaisesti kohtaaminen, yhteisöllisyys, osallisuus, kuulluksi tuleminen,

hyvinvointi ja turvallisuus. Lapset oppivat tunteita, harjoittelevat yhteisten sopimusten tekemistä ja niiden noudattamista. Myös kuuntelun taidot harjaantuvat. MiniVerson myötä aktivoimme lapsia itse ajattelemaan aktiivisesti asioita, rohkaisemme etsimään ratkaisuja sekä keskustelemaan myös konfliktitilanteissa. Lapsen mahdollisuus vaikuttaa aktiivisesti omaan arkeensa voimistuu.

”Lapset ovat oppineet ratkomaan itse ristiriitaitilanteita, pitämään ajatuksiaan tärkeänä. Lisäksi lapset ovat kehittyneet ongelmanratkaisutaidossa ja itsenäistyneet. Aikuisen tarve sovittelijana on vähentynyt.” (Toiminnan palaute 2017)

Jo tällä hetkellä MiniVerso on saanut oman paikansa useiden kuntien kuntakohtaisissa tai seudullisissa Varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tällä toimenpiteellä kunnat ovat pyrkineet varmistamaan, että MiniVersoon koulutettu varhaiskasvatuksen henkilöstö sitoutuu yhteisiin toimintatapoihin sekä pyrkii yhteisöllisesti pitämään yllä restoratiivista toimintakulttuuria.

Piipi Hiltunen ja Tiina Nurmi
MINIVERSON KOULUTTAJAT, VERSO-OHJELMA

Sovittelun anti Turun jälkipyykkiin

TEKSTI JA KUVA: MIRIAM ATTIAS

Sovittelijoilla on sanottavaa – tai vähintäänkin kuunneltavaa - jolla parantaa viimeistään Turun terroripuukotusten jälkeen paikoitellen hyvin konkreettisesti menetettyä yhteistä turvallisuutta ja jaettua turvallisuuden tunnetta. Meneillään olevat hetket ovat tärkeitä sen kehityksen kannalta, miten yhteiskuntamme jakautuu ja polarisoituu iskun seurauksesta. Millaisissa porukoissa asiaa puidaan? Kenen kesken? Miten se vaikuttaa yhteiskuntarauhaan?

Turun iskun jälkeen olen ollut hiljaa, surullinen ja peloissani. Olen myös säällittäväällä tavalla leikkinyt pariisilaista ja kutsunut ystäviä terasseille osoittamaan mieltä pelkoa vastaan! Meitä ei saa pelotella! Tai siis, me ei suostuta alistumaan sellaiseen elämään, jossa käperrytään pelkojen takia ja kyyhötetään keskenään riskitömissä tiloissa!

Olen ollut hiljaa myös siksi, että kaikki alkoivat niin nopeasti puhua. Selityksiä ja ratkaisuja sylkäistiin saman tien ulos. Ahdisti. Tunnekuohut olivat valtavia. Eli mitä niille pitäisi tehdä? On normaalia, että tunnekuohon keskellä toivoisi, että keksisi asiaan toimivia ja yksinkertaisia ohjeita/toimintatapoja/selityksiä/ratkaisuja. Sellaisia, jotka auttavat tietämään, miten vastaisuudessa toimia, jotta säilymme turvassa. Mutta... eikö tuollaisen iskun jälkeen jokainen tarvitsisi julistusten sijaan vain vähän aikaa lohtua?

Sovittelijan peruskauraa: tunteiden käsittely. Ennen sitä ei helposti pääse pohtimaan tarpeita, joiden kautta rakentaa yhteisymmärrystä ratkaisuista ja sopimuksista. Nyt kun pahin tunnekuohu on laantunut, on aika yrittää ymmärtää, mitä voimme tehdä turvallisuuden edistämiseksi.

Tämän iskun riski on muslimien ja ei-muslimien välisen polarisaation, eristäytymisen, vihamielisyyden, jännitteiden ja konfliktien kärjistymisen, joka lisää turvattomuutta ja uhkaa yhteiskuntarauhaa. Suurta polarisaatio-ilmioitä

Tämän päivän suuri kysymys on, miten voimme elää rauhanomaisesti rinnakkain eroavuuksistamme huolimatta.

tai valtakunnallista väestöryhmien välistä jännitettä ei voi "sovitella" yleisen tason keskustelulla, mutta niihin liittyviä pieniä ilmiöitä voi. Koska kun turvallisuus lisääntyy jossain, se heijastuu jonnekin muualle – ja alkaa vaikuttaa polarisoituneeseen ja vihamieliseen ilmapiiriin. Ja "ilmapiirihän" on asia, jonka me sovittelijoina tunnemme.

Mikä voisi olla juuri minun, juuri meidän kaikkien sovittelijoiden rooli? Mikä se on joka sovittelessa? Mitä se voisi olla tämän päivän polarisoituneissa kahvipöytä- ja muissa keskusteluissa? Eikö se voisi olla vain se, mikä on aina tavoitteena - rakentavan vuorovaikutuksen ja ymmärryksen lisääntymisen mahdollistaminen? Loppu on kiinni ihmisistä.

Se, kenen iskuja ymmärretään ja kenen ei, se riippuu siitä mihin ryhmään kuuluu. Toisten motiiveissa on enemmän hienosyisiä sävyjä, selityksiä yhteiskunnan rakenteisiin ja politiikkaan ja mielenterveyteen ja maailmantuskaan liittyen, toisten iskut ovat vain hulluutta ja esitetään väistämättömänä koko identiteettiryhmää koskevana ominaisuutena. Kuinka paljon pitää ymmärtää, että voi päästä eteenpäin? Ja mitä on tärkeä ymmärtää? Sovittelijoina tiedämme, ettei sitä voi koskaan tietää. Se on se pieni hetki, jolloin intuitio sanoo, että NYT on aika siirtyä analyyseista eteenpäin. Sovittelijoina voimme siis ainoastaan tarkistaa, ettemme itse vahvista polarisoitumista ja epäsymmetristä ymmärrystä ja toisaalta että vahvistamme ymmärrystä yhteiskuntarauhan kannalta tärkeitä asioista.

Niin kauan, kun puhumme "niistä" ja "meistä" eli ihmisten identiteeteistä, tulemme lietsoneeksi tahallaan tai tahtomattamme vastakkainasettelun kärjistymistä. Olipa puhe sitten kielteistä vihapuhetta tai puolustelevaa ja myönteistä selittelyä. Myönteinenkään puhe ryhmästä ei auta. Se voi lohduttaa, mutta sekin on – vihapuheen tavoin – bensaa vastakkainasettelulle. Identiteettipuhe pitää huomiomme ryhmissä ja pois siitä, mitä oikeasti tarvitsemme. Identiteettipuhe häivyttää sen, että meillä on yhteisiä intressejä, yhteisiä asioita hoidettavana, yhteisiä tarpeita, koska satumme jakamaan asuinalueen/naapuruston/kaupungin/valtion. Se myös vahvistaa mielikuvia siitä, että on olemassa fiksatut ryhmärajat, jotka erottavat kaksi erillistä ja erilaista (sisäisesti jotenkin homogeenistä) ryhmää ja saa yhä useamman valitsemaan puolensa. Näin yhteisten ratkaisujen löytyminen käy mahdollottomaksi.

Identiteettipuheen sijasta tarvitsemme nyt enemmän kuin koskaan puhetta, ja yhteistä, kaikista kansanryhmistä mukaan kutsuvaa keskustelua lojaaliudesta. Mikä on kunkin rooli ja halu vaikuttaa turvallisuuden palauttamisessa/ylläpitämisessä ja säilymisessä?

Väestöryhmien välisen vastakkainasettelun purkamisessa on muutamia asioita, joissa sovittelijan on oltava tarkka. Yksi niistä on inhimillistämisen symmetria. Ymmärretään jokaista, tai ei ymmärretä ketään. Mutta ei syvennetä vain yhden osapuolen tai yhden identiteettiryhmän tarinaa. Se, mitä kannattaa ymmärtää, on jokaisen henkilökohtainen elämäkokemus, joka vaikuttaa tämän päivän näkemyksiin. Mutta sen jälkeen, aina nopeasti, täytyy syventyä yhdessä varsinaiseen aiheeseen, joka on turvallisuus. Turvallisuus kannattaa nostaa piiloagendana vaikuttavasta tunne-elämän ilmiöstä yhteiseksi keskustelunaiheeksi.

Tämän päivän suuri kysymys on, miten voimme elää rauhanomaisesti rinnakkain eroavuuksistamme huolimatta. Tämä on aivan täysin mahdollista, kunhan yhteisössä siedetään sisäistä erimielisyyttä. Yhteisön ihmisten väliset suhteet voivat olla toimivia, vaikka yhteisön jäsenten välillä olisikin yhteen sovittamattomia arvo-, uskomus- ja identiteettikysymyksiä. Toimivat suhteet edellyttävät kuitenkin keskusteluyhteyttä. Ja sovittelijat, me tiedetään miten se luodaan.

Miriam Attias

JOHTAJA, NAAPURUSSOVITTELUN KESKUS

Vuoden kasvatuskentän sovittelija 2017 -palkinto jaettu

TEKSTI JA KUVAT: LAURA TAUMAA

Suomen sovittelufoorumi ry:n VERSO-ohjelman vuosittain jaettava Vuoden kasvatuskentän sovittelija -palkinto sekä kolme kunniamainintaa on jaettu. Palkinnon ja kunniamaininnan saajat ovat tehneet ansiokasta työtä sovittelutoiminnan edistämiseksi omissa yhteisöissään.

Vuoden kasvatuskentän sovittelijaksi 2017 valittiin nurmijärveläinen päiväkodinjohtaja Terhi Joki

Terhi Joki on innokas ja innostava sovitteluosaaja ja on omalla osaamisellaan saanut merkittävää muutosta aikaan. Hän on syventänyt omaa sovittelijaosaamistaan lukuisilla koulutuksilla sovittelun eri osa-alueilla ja hyödyntänyt taitojaan laaja-alaisesti omissa yhteisöissään ja antanut menestyksekkäästi omaa restoratiivista osaamistaan myös muiden yhteistyötahojen käyttöön. Samalla hän on edistänyt sovittelun leviämistä omassa kunnassaan ja näin taannut yhä useammalle lapselle mahdollisuuden tulla osalliseksi, nähdyksi, kuulluksi ja kohdatuksi arjen konfliktitilanteissa. Terhi Joki on luottanut restoratiivisiin prosesseihin ja käyttänyt niitä ansiokkaasti ja monipuolisesti työskentelyn perustana niin lasten, heidän vanhempiansa, ammattihenkilöstön ja yhteistyötahojen kanssa. Hänellä on kyky huolehtia jokaisen omistajuuden toteutumisesta samalla tarjoten oppimisen mahdollisuuksia sekä aito halu edistää keskustelemaan kulttuurin syntymistä. Hän on esimerkiksi käyttänyt sovittelua ensisijaisena menetelmänä konfliktitilanteissa ja vahvistanut yhteisönsä sovitteluosaamista järjestelmällisesti. Terhi Joki on aidosti omaksunut restoratiivisen sovittelijan roolin ja on sovittelijana rauhallinen sekä turvallisuutta ja luottamusta huokuva.

VERSO-ohjelma kiittää lämpimästi Terhi Jokea vaikuttavasta ja erinomaisesta sovittelua edistävästä työstä!

Miltä nyt tuntuu? *"Onhan tämä ihan mieletön kunnianosoitus ja tunnustus siitä, että on tämän tien valinnut.*

Uskon vahvasti oppimiseen sekä lasten että aikuisten kohdalla ja vanhemmillekin perustelen restoratiivisten menetelmien ja sovittelun käyttöä arjen työkaluna sillä, että lapset pääsevät opettelemaan ihmisyyden taitoja ja tapoja toimia yhteisössä. Näen, että restoratiivisten menetelmien avulla ihmisillä on parempi olla töissä eikä enää pelätä sitä, että tulisi ristiriitoja. Uskon, että hyvinvointi lisääntyy ja se onkin kaiken A ja O, että töihin on kiva tulla ja se välittyy samalla lapsillekin. Parasta on se, että uskalletaan kuunnella ja annetaan jokaisen puhua omista ajatuksistaan ja omasta näkökulmastaan ja se, että luotamme toinen toisiimme."

Vuoden kasvatuskentän sovittelija 2017 -kunniamainintoja jaettiin yhteensä kolmelle henkilölle tai yhteisölle

Ensimmäinen kunniamaininnan saaja Steinerkasvatuksen liiton toiminnanjohtaja Pia Pale on laaja-alaisesti ja raikkaasti omaksunut sovittelun lähtökohtia ja menetelmiä sekä mallintanut aktiivisesti ja esimerkillisesti sovittelun

monipuolista käyttöä arjen työkaluna. Hän on perehtynyt restoratiiviseen lähestymistapaan ja rohkeasti edistänyt sen käyttöä erilaisissa konfliktitilanteissa sekä niiden ennaltaehkäisemisessä. Hänen äänessään kuuluu jokaisen yksilön arvostus ja yhteisön hyvinvoinnin teemat. Steinerkasvatuksen liiton vahvana äänenä hän on jo vuosia osallistunut restoratiivisten käytäntöjen levittämiseen omassa yhteisössään. Näin hän on mahdollistanut erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden ja kuulluksi tulemisen arjen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, sekä vahvistanut heidän konfliktinhallintataitojaan ja kasvuun aktiivisiksi kansalaisiksi.

Haluamme kiittää Pia Palea hienosta sovittelua edistävästä työstä!

Miltä nyt tuntuu Pia? *"Tämä on hieno asia koko steinerpedagogiselle liikkeelle, että saamme olla mukana tässä Verso- ja Resto-toiminnassa!"*

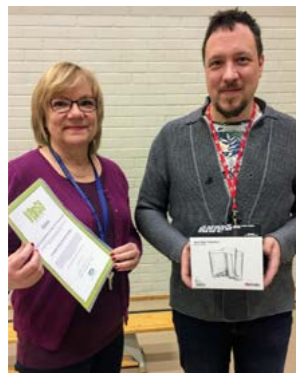

Toinen kunniamaininnan saaja helsinkiläinen erityislastentarhanopettaja Anu Kangas on omaksunut vahvan restoratiivisen työotteen ja käyttää sitä aktiivisesti ja monipuolisesti arjessa erityisesti huomioiden erityistä tukea tarvitsevien lasten oikeuden olla osallisena omissa asioissaan. Hänen kanssaan jokainen lapsi pääsee halutessaan harjoittelemaan sovittelua huolimatta siitä, millaiset valmiudet ja kyvyt lapsella on. Hän on luottanut restoratiiviseen lähestymistapaan ja on rohkeasti edistänyt sen käyttöä erilaisissa konfliktitilanteissa sekä niiden ennaltaehkäisemisessä. Hän on omassa kunnassaan edistänyt vahvasti MiniVerson leviämistä

ja on siten mahdollistanut lasten osallisuuden konfliktitilanteissa ja tukenut heidän konfliktinhallintataitojaan sekä kasvuaan aktiivisiksi kansalaisiksi. Kiitämme Anu Kangasta hienosta sovittelua edistävästä työstä!

Miltä nyt tuntuu? *”Erittäin yllättyneeltä! Hyvin olette saaneet tämän pidettyä salassa ja olo on positiivisesti yllättynyt. Restoratiivisuus tarkoittaa omassa työssäni äänen antamista sillekin lapselle, joka ei sitä kykene muuten ottamaan eli lapsi pystyisi omalla toiminnallaan harjoitteluun tärkeitä asioita, joita maailmassa tarvitaan koko elämänsä ajan. Tässä maailman tilanteessa sovittelua tarvitaan yhä enemmän. Sitä tarvitsemme me aikuiset keskenämme, kun kohtaamme asiakasperheitä, tarvitsemme sitä lasten kanssa ja lapset keskenään ja ilman sitä me emme selviä.*

Myös tukea tarvitsevan ja pienen lapsen kanssa nimenomaan pitää harjoitella sovittelua – se on ehkä se tärkein asia esimerkiksi varhaiskasvatuksen puolella, mitä pitäisi tehdä. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sovittelu on mitä parhain menetelmä itsesääntelyn, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksena tukena. Meillä sovittelua harjoitellaan ihan tavallisissa arjen tilanteissa ja tärkeässä roolissa on se aikuisen antama malli ja toiminta. MiniVerso on tärkein menetelmä kiusaamisen ehkäisyyn ja ihmiseksi kasvamiseen, että lapset oppisivat pitämään huolta itsestään ja kaverista.”

Kolmannen kunniamaininnan saajat, Järvenpään Anttilan koulun Verso-toimijat, ovat ylläpitäneet aktiivisesti ja sinnikkäästi oppilaiden vertaissovittelutoimintaa jo melkein vuosikymmenen ajan. He ovat mahdollistaneet oppilaiden osallisuuden konfliktitilanteissa ja tukeneet näin heidän konfliktinhallintataitojen kehittymistä sekä kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi. Anttilan koulu on Järvenpäässä Verso-toiminnan uranuurtaja ja on toiminnallaan ja vankalla esimerkillään edistänyt sovittelun ja restoratiivisten menetelmien leviämistä ja käyttöönottoa omassa kunnassaan.

Anttilan koululle lämmin kiitos aktiivisesta sovittelua edistävästä työstä!

”Meistä tuntuu tietysti hyvältä, kun tämä ”puurtamisemme” on huomioitu. Eihän tämä pelkää lasten toiminnalla olisi pysynyt pystyssä, vaan on vaatinut meiltä muutamilta aikuisilta panostusta. Kaikki ei siltikään aina ole mennyt ihan putkeen; sovittelijat eivät aina muista vuorojaan, me ohjaavat aikuisetkin unohtamme päivystysvuoromme, sovittelutilauksia ei välillä muisteta tehdä, seurannat unohtuvat jne., mutta aina on noustu ja yritetty uudestaan! Eli sitkeys ja se, että tuloksia näkyy, on auttanut eteenpäin.

Oppilaat ovat varmasti oppineet vastuunottoa, vaivannäköä huolehtia vastuistaan, neuvottelutaitoja, kuuntelutaitoja, ratkaisukeskeyttä jne. Ja osalta oppilaista on löytynyt taitoja, jotka eivät ehkä muuten koulussa olisi näkyneetkään niin hyvin. Siitä täytyy aina muistuttaa, että Versoon pääsy ei ole rangaistus vaan mahdollisuus itse selvittää riitansa.

Aikuisille Verso-toiminta on ajansäästöä, ei tarvitse itse alkaa selvittää joka riitaa. Sovittelutilauksen tekeminen ja etenkin sen muistaminen on vaan haasteellista arjen tuoksinassa. Tässä olemme koettaneet mm. auttaa niin, että olemme vieneet nipun tilauslomakkeita luokkiin käden ulottuville! Myös ”tilauspisteen” selkeys opettajainhuoneessa, ettei siinä ole paljon kaikenlaisia muutakin paperia yms., auttaa muistamaan ja tekemään tilauksia. Ja että me ohjaavat opet muistamme aina muistuttaa asiasta!”

Laura Taumaa

VERSO-OHJELMA, KOULUTTAJA

Sovittelutaidot varhaiskasvatuksen perheohjauksessa

TEKSTI JA KUVAT: LEENA LAPPALAINEN JA RAILI AIRAKSINEN

Varhaiskasvatuksen perheohjauksessa sovittelutaidot ovat yksi tärkeistä työmenetelmistämme. Innostuksemme sovittelukoulutusta kohtaan virisi Joensuun yliopistolla v. 2014 olleessa koulutuksessa, Sovittelu- ja restoratiiviset menetelmät kasvatuskentällä. Päivän aikana pääsimme tutustumaan restoratiivisen ajattelun lähtökohtiin. Tämän koulutuspäivän innoittamana löysimme tiemme Helsinkiin RESTO-kurssille. Lähdimme avoimin mielin hakemaan uudenlaista osaamista esiopetuksen kuraattorin ja perheohjaajan työhömmme. Myös yhteisöllisen oppilashuollon ennaltaehkäisevässä työssä restoratiivinen ajattelu vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Kurssi antoi meille syvempää osaamista aiheeseen sekä lisäsi taitoja ihmisten kohtaamiseen, dialogiin ja yhteistyöhön. Koulutus jonka kävimme, oli antoisa ja se toi meille lisää valmiuksia vanhempien, kollegoiden ja lasten kohtaamiseen haastavissa tilanteissa.

Sovittelukoulutuksen (RESTO®-koulutus) saaneena voimme sovittaa erilaisia ristiriitatilanteita varhaiskasvatuksen kentällä restoratiivisen sovittelun keinoin. Koulutuksen myötä tutustuimme myös Mini Versoon, jonka toimme mukamme Joensuuhun. Suunnittelimme yhdessä kouluttajien kanssa mahdollista pilottikokeilua. Haalimme kahden päiväkodin väen koolle esimiehen ja aluevastaavan kera ja siitä se kaikki sitten lähti ja yhä jatkuu. Meidän osuus on omassa työssämme viedä Verson viestiä kentälle, vanhemmille ja lapsille sekä toimia miniverso mentoreina, muistutella sovittelun periaatteista.

Kentällä törmäämme monenlaisiin ristiriitatilanteisiin, esimerkiksi vanhempien väliset konfliktit näkyvät työssämme. Vanhempien kanssa työskennellessä käsittelemme tunteita, tarpeita, arvoja ja ratkaisuja, pyrkimyksenä toisen näkökulman ymmärtäminen ilman syyllisyyden tuntoa. Usein pikkulasten perheiden vanhem-

mat myös ponnistelevat parisuhteen aallokossa tiedostamatta toisen tarpeita; tilanteet kärjistyvät alkaa syyttely ja usein puhumattomuus. Päätimme kokeilla sovittelun teemoja myös vanhempien välillä. Kun on lähde omista tarpeista käsin, on ilmapiiri asioiden käsittelylle avautunut uusille tasoille. Joskus myös vanhempien ja työntekijöiden välillä on näkemyseroja lapseen liittyvissä asioissa. Sovittelumenetelmää hyödyntäen, perheohjaajina olemme tarvittaessa olleet kyseisissä ristiriitatilanteissa ns. sovinnoin mahdollistajina.

MiniVerso on ollut käytössä Joensuun päivähoitossa yli vuoden. Tavatessamme lasten vanhempia erilaisissa työhömmme liittyvissä tehtävissä, puhumme tästä sovittelun pelisääntöihin pohjautuvasta arjen työkalusta. Meistä on tärkeää vahvistaa vanhempien ymmärrystä tästä toimintamallista, jossa aikuiset auttavat lapsia löytämään itse ratkaisuja ristiriitoihinsa. Näissä vanhempien tapaamisissa ohjaamme heitä, sovitteluun myös kotona ristiriitoja myönteisin keinoin. Toimiva vuorovaikutus, dialogi ja yhteisten ratkaistujen etsiminen ovat keinoja yhteiseen hyvinvointiin.

Leena Lappalainen ja Raili Airaksinen

VARHAISKASVATUKSEN PERHEOHJAAJAT, JOENSUU

Uutisia lyhyesti

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tukee edelleen päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sovittelu-toimintaa. STEAn Veikkausvaroista VERSO-ohjelmalle vuodelle 2018 myönnetyn avustuksen yhteissumma on 490 000€. Summa on optioitu myös vuodelle 2019.

Suomen sovittelufoorumi ja THL:n rikos- ja riita-asioiden sovittelu valmistelevat yhteistyössä valtakunnallista sovitteluseminaaria syksyllä 2018. SSF:n hallituksesta suunnitteluun osallistuvat Timo Pehrman, Leena Saarela, Jens Gellin, Mika Koskinen, Barbro Widing, Birgit Autere ja Pia Lappalainen.

Pohjoismaainen sovittelututkijoiden yhteistyöhanke "Mediation research in Scandinavia" tuotti hankkeen 13 eri tutkijan yhteisjulkaisun "Nordic Mediation Research", jonka toimittivat Anna Nylund Tromssan yliopistosta, Kaijus Ervasti Helsingin yliopistosta ja Lin Adrian Kööpenhaminan yliopistosta. Teos julkaistaan Springerin kustantamana "open access" julkaisuna keväällä 2018 aikana. Suomesta hankkeeseen osallistuivat tutkijat Vaula Haavisto, Kirsikka Nieminen ja Maija Gellin sekä Kaijus Ervasti.

SSF:n työyhteisösovittelun jaosto jatkaa toimintaansa vuonna 2018. Jaoston kokousten ajankohdista ja käsiteltävistä asioista voi tiedustella jaoston vetäjältä Mika Koskiselta, koski.set@kolumbus.fi.

SSF ja VERSO-ohjelma uusiin tiloihin! VERSO-ohjelman tiimin työtilat sekä koulutus- ja kokoukset siirtyvät Helsingin Valimon juna-aseman läheisyyteen Kutomo Business Parkiin osoitteessa Kutomotie 16 maaliskuun 2018 aikana (www.kutomopark.fi). Tarkemmat yhteystiedot tulevat kotisivuillemme.

Viestintätoimisto Ellun Kanojen Pro Bono Respektihaaste haastoi syksyn aikana järjestöjä mukaan petraamaan osaamistaan viestinnän ja erityisesti yhteistyötahojen kontaktien etsimisessä. Haasteen ensimmäisessä vaiheessa mukana olleet järjestöt saivat tehtäväkseen tuottaa muutaman minuutin mittaisen videon, jossa järjestön toiminta on kiteytetty muutama "timanttiin". Näiden pohjalta Ellun Kanat valitsi kymmenen kiinnostavinta jatko. Jatkoilla yhteistyöstä kiinnostuneet eri alojen yritykset ja järjestöt pääsevät etsimään yhteistä arvopohjaa ja kehittämään yhteistyötä, jotta järjestöjen yleishyödyllinen toiminta saa ammattitaitoista Pro Bono-apua tuekseen. Hanke on upea - ja VERSO-ohjelma on jatkossa!

Verson jengillä videon kuvaukset käynnissä.

PLAN international -järjestön kanssa vuodesta 2013 Ugandassa tehty yhteistyö kantaa hedelmää. VERSO-ohjelman ja PLANin Participation School Governance -hankkeen yhteistyö on laajentanut oppilaiden ja opetushenkilöstön sekä opetustyön alueellisten virkailijoiden sovittelu-toimintaa jo lähes koko maan alueelle. Vuonna 2014 yhteistyön tuloksena Ugandan opetuslainsäädännössä kiellettiin oppilaiden ruumiillinen kurittaminen ja tuoreena tietona vuonna 2017 sovittelutyön osaaminen on liitetty osaksi opettajien koulutusohjelmaa. Suomesta PLANin hanketta on tukenut mm. Ulkoministeriö.

VERSO-ohjelma Ugandassa vuonna 2016.

Naapuruussovittelun keskus on saanut Koneen Säätiöltä 530 000 euron hankerahoituksen vuosille 2018-2020, aiheena "Vastakkainasettelun purkamisen ja toimivien väestösuhteiden edistäminen dialogilla ja sovittelulla". Tavoitteena on kuvata testatut ja tutkitut Suomeen soveltuvat mallit, menetelmät, rakenteet ja osaaminen, jolla ehkäistä ja purkaa väestöryhmien välistä polarisaatiota ja konflikteja.

Hankkeen aikana on tarkoitus hyödyntää kansainvälisiä mallit, aiempi tutkimus ja Naapuruussovittelun keskuksen kokemukset sekä testata ja mallintaa erilaisissa interventioissa. Hankejohtajana toimii Miriam Attias.

VERSO-ohjelman tiimissä uusia kouluttajia. Leena Saarela on aloittanut äitiyslomasijaisena Verso-toiminnan kouluttajana jo tammikuussa ja Jarmo Holopainen aloittaa MiniVersossa maaliskuun alussa.

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sovittelu-toiminnan uusi Mentori-hanke, johon saimme lisärahoitusta STEAlta, käynnistyy keväällä kuussa. Lisätietoja myöhemmin VERSO-ohjelman kotisivulla!

Opetusministeriön asettaman kiusaamisen vastaista toimintaa ja varhaiskasvatus- ja kasvatustieteen työrauhan edistämistä pohtivan työryhmän loppuraportti ja kehittämissuhteet julkaistaan maaliskuussa 2018. Työryhmässä SSF:n edustajana toimii Maija Gellin.

European Forum for Restorative Justice -järjestön 10. kansainvälinen konferenssi toteutuu 14.-16.2018 Tiranassa Albaniassa teemalla "Expanding the restorative imagination Restorative justice between realities and visions in Europe and beyond". Suomesta workshoppeja on pitämässä useita toimijoita. Maija Gellin tarkastelee eurooppalaista restoratiivisen nuorisooikeuden mallia yhdessä Tim Chapmanin ja Monique Anderssonin kanssa. Lisäksi hän pohtii sovittelutyön vapaaehtoisuutta yhdessä norjalaisen Garen Pausin, albanialaisen Rasim Gjokan ja THL:n Henrik Elonheimon kanssa. Pääpuhujat ja tarkemmat tiedot löytyvät osoitteesta: <http://www.euforumj.org/events/efrj-conference-2018/>. Rekisteröityminen on nyt auki!

**SUOMEN SOVITTELUFOORUMI RY
(SSF) ON YLEISHYÖDYLLINEN JA
VOITTOA TAVOITTELEMATON
YHDISTYS, JOKA TUKEE KAIKKIEN
SOVITTELUN OSA-ALUEIDEN
TOIMINTAA SUOMESSA.**

www.sovittelu.com

Kannen kuva: VERSO-ohjelma / Eeva Saarinen